

Sytuacja osób powyżej 50 roku życia na rynku pracy w woj. podlaskim w 2017 roku

1. Demografia

W końcu 2017 r. w woj. podlaskim mieszkały 442 964 osoby w wieku powyżej 50 roku życia i stanowiły one 37,4% ogółu ludności województwa. W skali kraju liczba osób w omawianej grupie wiekowej wyniosła 14 221 868, a jej udział w ogólnej liczbie mieszkańców kraju był, w porównaniu z woj. podlaskim, nieznacznie niższy i wyniósł 37,0%.

Tabela 1 Liczba ludności w województwie podlaskim w latach 2007-2017* (stan w końcu roku)

	2007	2008	2009	2010**	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ludność ogółem w tym:	1192660	1191470	1189731	1203448	1200982	1198690	1194965	1191918	1188800	1186625	1184548
osoby 50 + w tym:	384278	392596	399772	410051	416250	421939	427006	432055	435 924	439763	442964
• kobiety	216262	220731	224635	228918	232217	235215	237986	240592	242599	244446	246001
• mężczyźni	168016	171865	175137	181133	184033	186724	189020	191463	193325	195317	196963
• miasto	217222	224289	233020	239729	247422	252065	256221	260398	263554	266830	269238
• wieś	167056	168307	166752	166994	168828	169874	170785	171657	172370	172933	173726

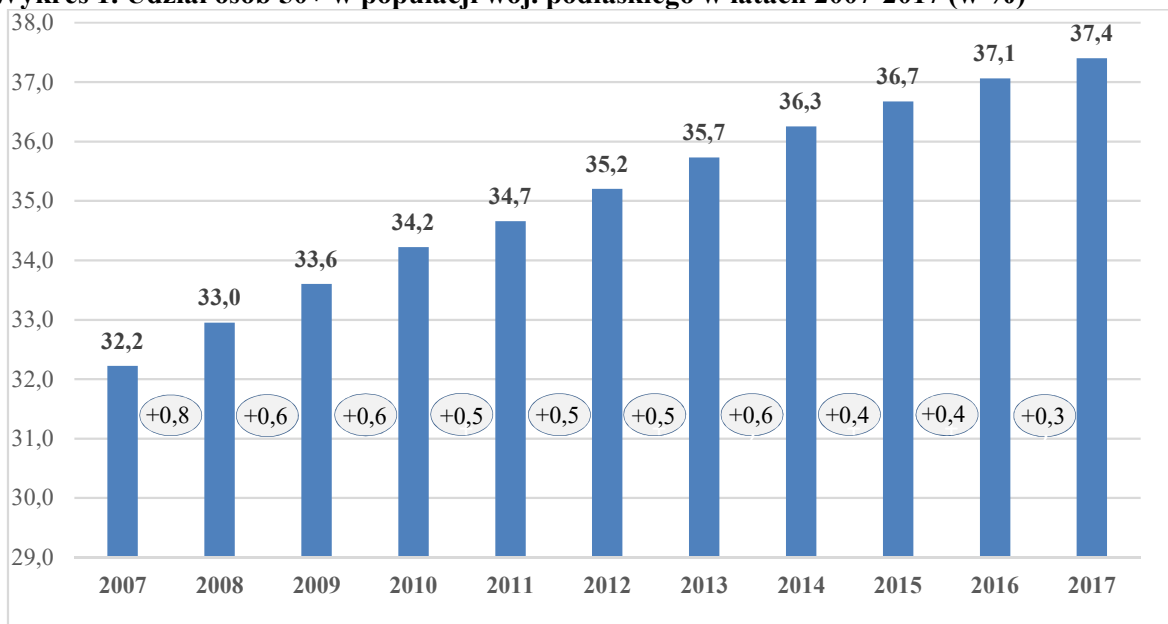
* Dane BDL, Ludność, ruch naturalny i migracje w woj. podlaskim w latach 2010-2016, Bilanse stanu i struktury ludności według cech demograficznych w 2017 r., Urząd Statystyczny w Białymstoku, Ludność w województwie podlaskim 2007-2009, Urząd Statystyczny w Białymstoku.

** Od 2010 roku bazą wyjściową bilansu stanu i struktury ludności są wyniki NSP 2011.

W końcu 2017 roku liczba mieszkańców woj. podlaskiego wyniosła 1 184 548 osób i na przestrzeni dziesięciu lat, zmniejszyła się o 8,1 tys. osób, tj. o 0,7%. Pomimo ogólnego spadku liczby ludności, liczba osób w przedziale wiekowym powyżej 50 roku życia zwiększyła się o 58,7 tys., tj. o 15,3% (w końcu 2007 r. licząc 384 278 osób, stanowiły one 32,2%). Tempo wzrostu liczby osób w tej grupie jest jednak z roku na rok coraz słabsze. Na przestrzeni samego 2017 roku liczba osób w tej grupie wiekowej wzrosła o ponad 3,2 tys. osób, tj. o 0,7%, podczas gdy w 2008 r. odnotowano wzrost na poziomie 2,2%.

Wśród osób w wieku powyżej 50 roku życia przeważały kobiety (246 001; 55,5%) oraz mieszkańcy miast (269 238; 60,8%).

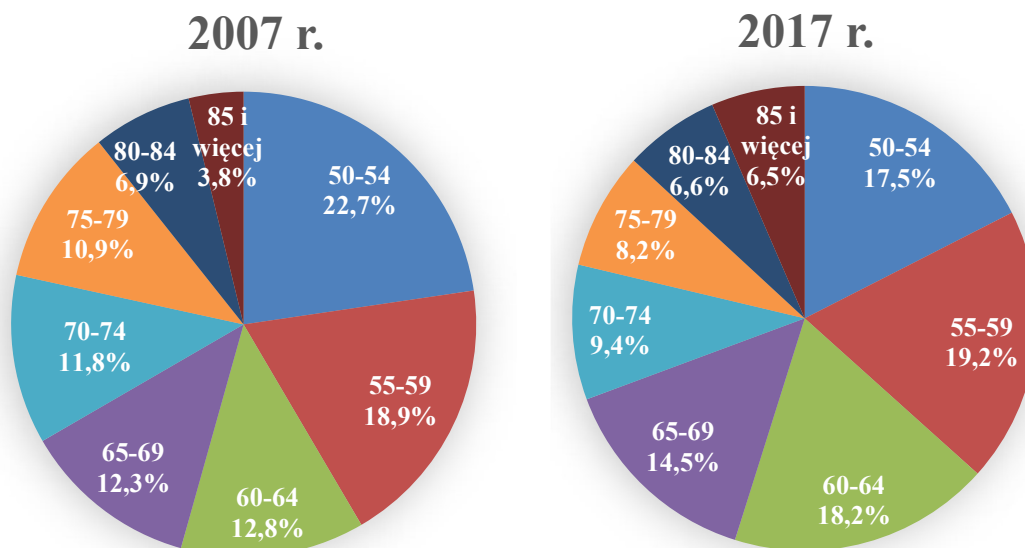
Wykres 1. Udział osób 50+ w populacji woj. podlaskiego w latach 2007-2017 (w %)

Dane: Opracowanie własne na podstawie danych BDL

Udział ludzi w grupie wiekowej 50+ rósł na przestrzeni ostatnich 10 lat systematycznie: od 0,8-0,6 punktu proc. rok do roku w latach 2007-2013 do 0,3 punktu proc. w latach 2014-2017. Nieco inna tendencja widoczna była również w skali kraju, wzrost udziału omawianej grupy wiekowej był nieznacznie mniejszy niż w przypadku woj. podlaskiego. (od 0,7 do 0,4 punktu proc. w latach 2006-2013 do 0,2-0,3 punktu proc. w latach 2014-2017).

Wykres 2. Struktura wiekowa ludności w wieku 50+ w latach 2007 i 2017 (stan w końcu roku)

Dane: Opracowanie własne na podstawie danych BDL

W subpopulacji osób powyżej 50 roku życia najliczniejszą grupę (prawie 1/5) stanowiły osoby 55-59-letnie i – w okresie ostatnich dziesięciu lat – ich udział wzrósł o 0,3 punktu proc. Znaczący przyrost dotyczył osób w wieku 60-64 lata, ich udział w ogólnej liczbie ludności 50+ wzrósł o 5,4 punktu proc do 18,2%. Jednak najwyższe tempo przyrostu dotyczyło osób

najstarszych, powyżej 85 lat, ich udział w grupie osób powyżej 50 roku życia w woj. podlaskim jest niewielki, ale na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat niemal podwoił się – z 3,8% w 2007 r. do 6,5% w 2017 r., (z wielkości 14631 osób w 2007 r. do 28790 osób w 2017 r.). Należy podkreślić również, że odsetek osób 85+ w woj. podlaskim w 2017 r. był najwyższy w kraju (2,4% ogółu ludności województwa i 2,0% ludności w kraju).

2. Aktywność ekonomiczna ludności wieku powyżej 50 roku życia w województwie podlaskim (BAEL)

W IV kwartale 2017 r. w województwie podlaskim aktywnych zawodowo było 119 tys. osób w wieku 45-54 lata (24,1% ogółu ludności aktywnej zawodowo) oraz 82 tys. osób w wieku 55 lat i więcej (16,6% ogółu ludności aktywnej zawodowo).

Tabela 2 Aktywni i bierni zawodowo (w tys.) w woj. podlaskim (BAEL) w latach 2016-2017 (w IV kwartale)

Wiek	Ogółem		Aktywni zawodowo						Bierni zawodowo	
			Razem		Pracujący		Bezrobotni			
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Ogółem	917	910	507	494	483	476	24	18	410	416
15-24	127	119	37	35	32	30	5	5	90	84
25-34	160	158	137	132	129	127	8	5	23	26
35-44	147	148	126	126	121	124	5	.	21	22
45-54	140	138	120	119	116	116	.	.	21	19
55 lat i więcej	342	346	87	82	85	80	.	.	255	264

Dane: Opracowanie własne na podstawie danych BDL

W IV kwartale 2017 r. liczba pracujących w wieku 45-54 lata oraz powyżej 55 roku życia w województwie podlaskim wyniosła kolejno 116 tys. i 80 tys. osób. Udział osób starszych w ogólnej populacji pracujących w województwie kształtował się na poziomie 24,4% dla grupy wiekowej 45-54 lata oraz 16,8% dla grupy w wieku powyżej 55 lat.

Biernymi zawodowo pozostawało 19 tys. osób w wieku 45-54 lata (tj. 4,6% ogółu populacji biernych zawodowo w województwie) oraz 264 tys. osób w wieku powyżej 55 roku życia (63,5%). Odsetek biernych zawodowo w obu tych grupach wiekowych wyniósł kolejno: 13,8% oraz 76,3%.

Główny powód braku aktywności zawodowej osób w wieku 45-54 lata to choroba i niepełnosprawność (38,2%), obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (35,5%), emerytura (13,0%). Natomiast w grupie wiekowej 55 lat i więcej w 79,9% powodem nieposzukiwania pracy jest emerytura, a w 11,9% choroba i niepełnosprawność.¹

¹ Aktywność ekonomiczna ludności Polski IV kwartał 2017, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2018.

Tabela 3 Współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku 15 lat i więcej w woj. podlaskim (BAEL) w latach 2016-2017 (w IV kwartale)

Wiek	Współczynnik aktywności zawodowej (w %)		
	2016	2017	zmiana (+/-)
Ogółem	55,3	54,3	-1,0
15-24	21,9	29,4	7,5
25-34	85,6	83,5	-2,1
35-44	85,7	85,1	-0,6
45-54	85,7	86,2	0,5
55 lat i więcej	25,4	23,7	-1,7

Dane: Opracowanie własne na podstawie danych BDL

Współczynnik aktywności zawodowej ludności dla starszych grup wiekowych wyniósł 86,2% dla grupy 45-54 lata oraz 23,7% dla grupy powyżej 55 roku życia. Wskaźnik ten dla osób w wieku 55+ osiągnął jedną z najniższych wartości ze wszystkich grup wiekowych (obok osób w wieku 15-24 lata); wartość wskaźnika aktywności zawodowej dla ogółu ludności województwa wyniosła 54,3% i w ujęciu rocznym odnotowano spadek o 1 punkt proc., podczas gdy dla grupy wiekowej 45-54 lata odnotowano wzrost o 0,5 punktu proc., a dla osób w wieku 55 lat i więcej – spadek o 1,7 punktu proc.

Tabela 4 Wskaźnik zatrudnienia w woj. podlaskim (BAEL) w latach 2016-2017 (w IV kwartale)

Wiek	Wskaźnik zatrudnienia (w %)		
	2016	2017	zmiana (+/-)
Ogółem	52,7	52,3	-0,4
15-24	25,2	25,2	0,0
25-34	80,6	80,4	-0,2
35-44	82,3	83,8	1,5
45-54	82,9	84,1	1,2
55 lat i więcej	24,9	23,1	-1,8

Dane: Opracowanie własne na podstawie danych BDL

Wskaźnik zatrudnienia osób starszych w wieku 45-54 lata osiągnął wartość 84,1%, najwyższą ze wszystkich kategorii wiekowych, która na przestrzeni roku wzrosła o 1,2 punktu proc. Z kolei osoby powyżej 55. roku życia to grupa o najniższym wskaźniku zatrudnienia - 23,1%, który w ciągu roku zmniejszył się o 1,8 punktu proc. Dla porównania, dla ogółu ludności w województwie podlaskim wskaźnik zatrudnienia wyniósł 52,3% i w ujęciu rocznym zmniejszył o 0,4 punktu proc.

3. Bezrobocie rejestrowane osób powyżej 50 roku życia

W końcu 2017 r. w urzędach pracy woj. podlaskiego zarejestrowanych było 11211 osób powyżej 50 roku życia, czyli o 2487 osób (tj. o 18,2%) mniej niż rok wcześniej.

Tabela 5 Zmiany poziomu bezrobocia osób powyżej 50 roku życia w woj. podlaskim w latach 2007-2017 (stan w końcu roku)

Lata	Liczba bezrobotnych ogółem	wzrost/spadek do poprzedniego roku		w tym liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia	wzrost/spadek do poprzedniego roku		% do ogółu
		w l.	w %		w l.	w %	
2007	48796	-12977	-	10864	-851	-	22,3
2008	45821	-2975	-6,1	10441	-423	-3,9	22,8
2009	61169	15348	33,5	13217	2776	26,6	21,6
2010	63761	2592	4,2	14229	1012	7,7	22,3
2011	65920	2159	3,4	15155	926	6,5	23,0
2012	68705	2785	4,2	15933	778	5,1	23,2
2013	70889	2184	3,2	17647	1714	10,8	24,9
2014	60394	-10495	-14,8	15726	-1921	-10,9	26,0
2015	55019	-5375	-8,9	14849	-877	-5,6	27,0
2016	48361	-6658	-12,1	13698	-1151	-7,8	28,3
2017	39997	-8364	-17,3	11211	-2487	-18,2	28,0

Dane: WUP w Białymstoku

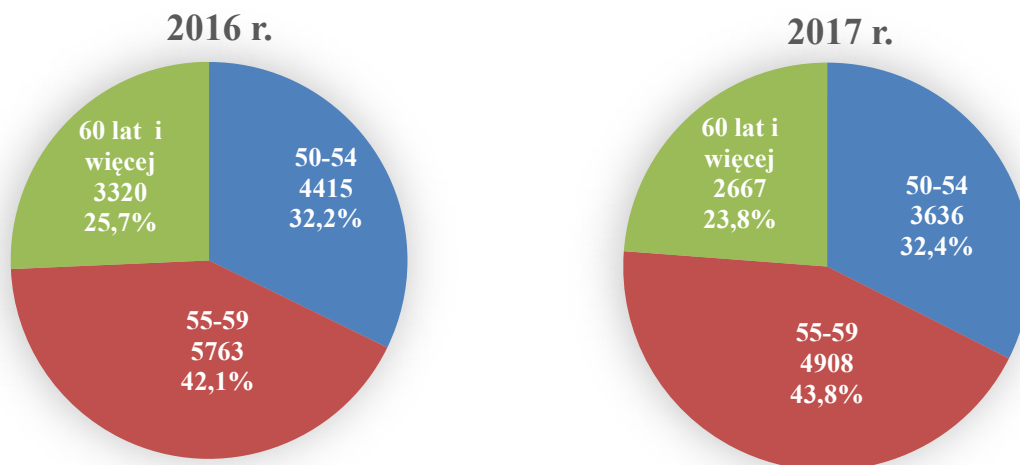
Osoby bezrobotne w starszych grupach wiekowych są w trudniejszej sytuacji zatrudnieniowej na rynku pracy, czego wyrazem jest obserwowany od 2010 roku stały wzrost odsetka tej zbiorowości wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W okresach wzrostu ogólnego poziomu bezrobocia w woj. podlaskim (lata 2009-2013), w grupie tej wzrost liczebności był większy niż w innych grupach wiekowych, a w okresach spadku poziomu bezrobocia spadki liczebności osób bezrobotnych w kategorii 50plus były wyraźnie mniejsze (lata 2014-2016). W 2017 r. tendencja ta uległa odwróceniu i poziom bezrobocia osób powyżej 50 roku życia zmniejszył się o 18,2%, tj. aż o 0,9 punktu proc. więcej niż poziom bezrobocia ogółem (o 17,3%), co przełożyło się na zmniejszenie udziału tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych z 28,3% w końcu 2016 r. do 28,0% w końcu 2017 r.

Na przestrzeni lat 2007-2017 liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia zwiększyła się o 347 osób, tj. o 3,2%, podczas gdy ogólny poziom bezrobocia zmniejszył się w tym czasie o 18,0%.

Tabela 6 Bezrobotni powyżej 50 roku życia wg wieku w województwie podlaskim w latach 2016-2017 (stan w końcu roku)

Wyszczególnienie		2016		2017	
		liczba	%	liczba	%
Bezrobotni 50+ ogółem		13698	100	11211	100
wg wieku	50-54 lata	4415	32,2	3636	32,4
	55-59 lat	5763	42,1	4908	43,8
	60 lat i więcej	3520	25,7	2667	23,8

Dane: Załącznik 1 „Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy” do sprawozdania MRPiPS-01o rynku pracy za 2016 i 2017 r. WUP w Białymstoku.

Wykres 3 Struktura wiekowa osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w województwie podlaskim w latach 2016-2017 (stan w końcu roku)

Dane: Załącznik 1 „Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy” do sprawozdania MRPiPS-01 o rynku pracy za 2016 i 2017 r. WUP w Białymstoku.

W 2017 roku odnotowano spadek liczby bezrobotnych we wszystkich grupach wiekowych. Największy spadek dotyczył osób młodych w wieku 25-34 lata o 2334, tj. o 16,7% oraz 18-24 lata o 1684, tj. o 23,8%. Natomiast biorąc pod uwagę osoby starsze, największy spadek liczby bezrobotnych dotyczył osób w wieku 55-59 lat o 855, tj. o 14,8% oraz 60 lat i więcej o 853, tj. 24,2%. Pomimo tego, udział osób bezrobotnych z najstarszych grup wiekowych w ogólnej liczbie zarejestrowanych był nadal najniższy. Osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 6,7% ogółu bezrobotnych, a w przedziale wiekowym 55-59 lat – 12,3%.

Tabela 7 Bezrobotni powyżej 50 roku życia wg płci w województwie podlaskim w latach 2016-2017 (stan w końcu roku)

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem				Bezrobotni 50+			
	2016		2017		2016		2017	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
	48361	100	39997	100	13698	100	11211	100
kobiety	22057	45,6	18861	47,2	4730	34,5	3725	33,2
mężczyźni	26304	54,4	21136	52,8	8968	65,5	7486	66,8

Dane: Sprawozdanie MRPiPS-01 o rynku pracy za 2016 i 2017 r., WUP w Białymstoku.

Wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w końcu 2017 r. było 3725 kobiet (stanowiły one 33,2%) i 7486 mężczyzn (66,8%). Niski odsetek kobiet w tej grupie bezrobotnych jest związany z ograniczeniem wiekowym dla rejestrujących się bezrobotnych (kobiety mogły pozostawać w rejestrach bezrobotnych do 60 roku życia, a mężczyźni do 65 roku życia).

W 2017 roku przy spadku ogólnej liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia o 18,2% liczba bezrobotnych kobiet w omawianej grupie wiekowej zmniejszyła się o 21,2%, a liczba, bezrobotnych mężczyzn o 16,5%. Zatem większy spadek poziomu bezrobocia w omawianej grupie, w przeciwieństwie do sytuacji wśród bezrobotnych ogółem, dotyczył kobiet (dla porównania, wśród ogółu bezrobotnych kobiet spadek poziomu bezrobocia wyniósł -14,5%, a wśród mężczyzn -19,6%).

Osoby po 50 roku życia po zarejestrowaniu się w urzędzie pracy częściej posiadają prawo do zasiłku dla bezrobotnych niż osoby młodsze. Wynika to z faktu, że są to przede wszystkim osoby poprzednio pracujące, a więc posiadające odpowiednio długi staż pracy.

Tabela 8 Bezrobotni powyżej 50 roku życia wg prawa do zasiłku w województwie podlaskim w latach 2016-2017 (stan w końcu roku)

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem				Bezrobotni 50+			
	2016		2017		2016		2017	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
	48361	100	39997	100	13698	100	11211	100
z prawem do zasiłku	5215	10,8	4932	12,3	1897	13,8	1676	14,9
bez prawa do zasiłku	43146	89,2	35065	87,7	11801	86,2	9535	85,1

Dane: Sprawozdanie MRPiPS-01 o rynku pracy za 2016 i 2017 r., WUP w Białymstoku.

W końcu 2017 roku prawo do zasiłku posiadały 4932 osoby bezrobotne, czyli 12,3% ogółu zarejestrowanych. W populacji bezrobotnych powyżej 50 roku życia prawo do zasiłku posiadało 1676 osób, czyli 14,9% bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej.

W 2017 r. liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia uprawnionych do zasiłku zmniejszyła się o 221 osób, tj. o 11,6%. Dla porównania, wśród ogółu zarejestrowanych liczba zasiłkobiorców zmniejszyła się o 283 osoby, tj. o 5,4%.

Tabela 9 Bezrobotni powyżej 50 roku życia wg stażu pracy w województwie podlaskim w latach 2016-2017 (stan w końcu roku)

Wyszczególnienie		Bezrobotni ogółem				Bezrobotni 50+			
		2016		2017		2016		2017	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
		48361	100	39997	100	13698	100	11211	100
wg stażu pracy (lata)	do 1 roku	9703	20,1	8363	20,9	1102	8,0	946	8,4
	1-5	10844	22,4	9276	23,2	1226	9,0	1079	9,6
	5-10	6272	13,0	5363	13,4	1572	11,5	1379	12,3
	10-20	6599	13,6	5394	13,5	3496	25,5	2903	25,9
	20-30	4383	9,1	3323	8,3	3763	27,5	2875	25,6
	30 lat i więcej	1661	3,4	1283	3,2	1644	12,0	1268	11,3
	bez stażu	8899	18,4	6995	17,5	895	6,5	761	6,8

Dane: Załącznik 1 „Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy” do sprawozdania MRPiPS-01 o rynku pracy za 2016 i 2017 r. WUP w Białymstoku.

W końcu 2017 r. spośród zarejestrowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia najliczniejszą grupę stanowiły osoby ze stażem 10-20 lat - 2903 osoby, co stanowiło – 25,9% bezrobotnych w omawianej grupie. Zatem co czwarty bezrobotny w omawianej grupie legitymował się takim stażem. Jednak podkreślenia wymaga to, że w liczbie bezrobotnych powyżej 50 roku życia 6,8% nie posiadało stażu pracy, a kolejne 8,4% legitymowało się stażem do 1 roku i są to odsetki kilkakrotnie niższe niż wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Podobnie jak wśród ogółu bezrobotnych, na przestrzeni 2017 roku odnotowano spadek liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia we wszystkich grupach stażu pracy oraz w grupie bezrobotnych bez stażu pracy, przy czym największy dotyczył osób bezrobotnych ze stażem pracy 20-30 lat (o 888 osób, tj. o 23,6%), a najmniejszy odnotowano wśród osób nie posiadających stażu pracy (o 134 osoby, tj. o 15,0%).

Tabela 50 Bezrobotni powyżej 50 roku życia wg wykształcenia w województwie podlaskim w latach 2016-2017 (stan w końcu roku)

Wyszczególnienie		Bezrobotni ogółem %				Bezrobotni 50+%			
		2016		2017		2015		2016	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
		48361	100	39997	100	13698	100	11211	100
wg wykształcenia	wyższe	6993	14,5	6015	15,0	697	5,1	577	5,1
	policealne i średnie zawodowe	11093	22,9	9051	22,6	2957	21,6	2359	21,0
	średnie ogólnokształcące	5555	11,5	4703	11,8	826	6,0	598	5,3
	zasadnicze zawodowe	11453	23,7	9268	23,2	4342	31,7	3696	33,0
	gimnazjalne i poniżej	13267	27,4	10960	27,4	4876	35,6	3981	35,5

Dane: Załącznik 1 „Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy” do sprawozdania MRPiPS-01o rynku pracy za 2016 i 2017 r. WUP w Białymstoku.

W końcu 2017 roku najwięcej osób powyżej 50 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotne posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 3981 osób, co stanowiło 35,5% bezrobotnych w tej grupie. Warto zauważyć, że w liczbie bezrobotnych ogółem udział ten był zdecydowanie niższy i wyniósł 27,4%. Najmniejsza liczba bezrobotnych w omawianej kategorii legitymowała się dyplomami wyższych uczelni – 577 osób, co stanowiło 5,1% w tej grupie wiekowej, wobec 15,0% bezrobotnych z wyższym wykształceniem wśród bezrobotnych ogółem.

W 2017 roku zmniejszenie liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia nastąpiło na wszystkich poziomach wykształcenia. Największe spadki odnotowano w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (o 895 osób, tj. o 18,4%) oraz zasadniczym zawodowym (o 646 osób, tj. o 14,9%). Z kolei najmniejszy odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym (o 120 osób, tj. o 17,2%).

Tabela 11 Bezrobotni powyżej 50 roku życia wg czasu pozostawania bez pracy w województwie podlaskim w latach 2016-2017 (stan w końcu roku)

Wyszczególnienie		Bezrobotni ogółem%				Bezrobotni 50+			
		2016		2017		2016		2017	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
		48361	100	39997	100	13698	100	11211	100
wg czasu pozostawania bez pracy (mies.)	do 1 mies.	4142	8,6	3598	9,0	738	5,4	693	6,2
	1-3	7989	16,5	6959	17,4	1682	12,3	1472	13,1
	3-6	6829	14,1	5601	14,0	1468	10,7	1149	10,2
	6-12	7148	14,8	5678	14,2	1754	12,8	1457	13,0
	12-24	8423	17,4	6403	16,0	2404	17,6	1724	15,4
	pow. 24	13830	28,6	11758	29,4	5652	41,3	4716	42,1

Dane: Załącznik 1 „Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy” do sprawozdania MRPiPS-01o rynku pracy za 2016 i 2017 r. WUP w Białymstoku.

Wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia dominowały osoby poszukujące pracy powyżej 24 miesięcy – 4716 osób, czyli 42,1% bezrobotnych w tej grupie wiekowej. Kolejne 1724 osoby (15,4%) pozostawały bez pracy przez okres 12-24 miesiące.

Łącznie nieprzerwalnie przez okres 12 miesięcy i dłużej zarejestrowanych w urzędach pracy było 6440 osób i stanowiły one 57,4% tej kategorii bezrobotnych. Dla porównania dla ogółu bezrobotnych ten odsetek wyniósł 45,4%. Oznacza to, że osoby starsze, jeśli już trafią do rejestrów urzędów pracy, to skazane są na dłuższe pozostawanie bez pracy.

W 2017 roku nastąpił spadek liczebności osób w każdej z kategorii bezrobotnych powyżej 50 roku życia pod względem czasu pozostawania bez pracy. Najbardziej znaczący spadek liczebności odnotowano wśród osób pozostających bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy (o 936 osób, tj. o 16,6%), najmniejszy wśród osób pozostających bez pracy najkrócej, do 1 miesiąca (o 45 osób, tj. o 6,1%).

Bezrobocie osób powyżej 50 roku życia, podobnie jak ogółu ludności województwa, jest zróżnicowanie terytorialne. Odsetek bezrobotnych tej grupy osób w ogólnej liczbie zarejestrowanych w województwie kształtował się w przedziale od 19,5% w powiecie kolneńskim do 33,6% w powiecie siemiatyckim – rozpiętość udziału wyniosła 14,1 punktu proc.

Tabela 62. Zarejestrowani bezrobotni powyżej 50 roku życia w powiatowych urzędach pracy woj. podlaskiego – stan w końcu grudnia 2017 r.

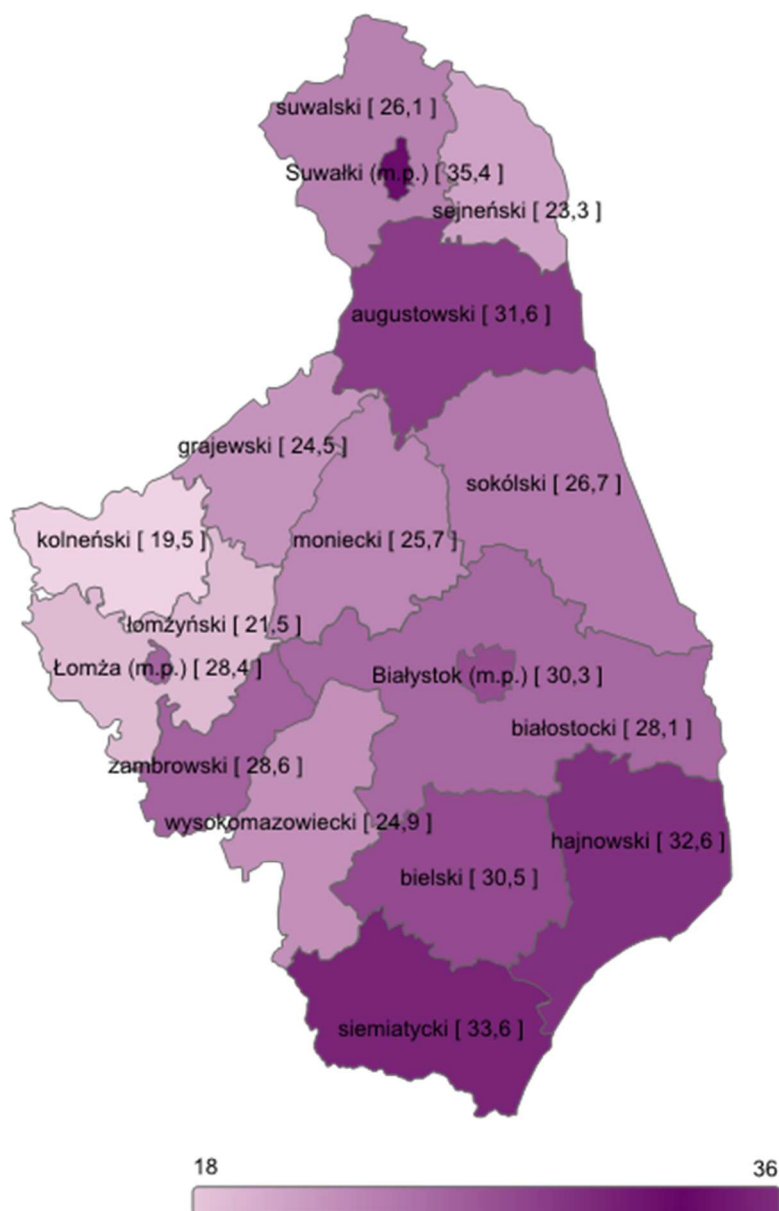
PUP	Liczba bezrobotnych ogółem	wzrost/spadek do poprzedniego roku		w tym liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia	wzrost/spadek do poprzedniego roku		% do ogółu
		w l.	w %		w l.	w %	
Augustów	2138	-401	-15,8	676	-120	-15,1	31,6
Białystok	13887	-3383	-19,6	4099	-1196	-22,6	29,5
Bielsk Podl.	1497	-170	-10,2	456	-36	-7,3	30,5
Grajewo	2560	-522	-16,9	627	-155	-19,8	24,5
Hajnówka	1300	-358	-21,6	424	-114	-21,2	32,6
Kolno	2477	-212	-7,9	484	-15	-3,0	19,5
Łomża	3981	-948	-19,2	1015	-280	-21,6	25,5
Mońki	1084	-331	-23,4	279	-82	-22,7	25,7
Sejny	1151	-225	-16,4	268	-29	-9,8	23,3
Siemiatycze	1374	-179	-11,5	461	15	3,4	33,6
Sokółka	3045	-512	-14,4	812	-170	-17,3	26,7
Suwałki	2283	-637	-21,8	748	-195	-20,7	32,8
Wysokie Maz.	1608	-239	-12,9	401	-35	-8,0	24,9
Zambrów	1612	-247	-13,3	461	-75	-14,0	28,6
Ogółem	39997	-8364	-17,3	11211	-2487	-18,2	28,0

Dane: Sprawozdanie MRPiPS-01 o rynku pracy, stan na 31.12.2017 r., WUP w Białymstoku.

W 2017 roku poziom bezrobocia osób powyżej 50 roku życia zmniejszył się na terenie działania wszystkich powiatowych urzędów pracy woj. podlaskiego, w ślad za ogólnym spadkiem poziomu bezrobocia. W największym stopniu spadek ten odnotowano w PUP w: Suwałkach, Hajnówce, Białymstoku i Mońkach (od 20,7% do 22,7%). Jednocześnie mimo zmniejszenia poziomu bezrobocia w analizowanej grupie wiekowej, w większości (9) powiatowych urzędów

pracy nastąpił wzrost jej udziału w ogólnej zbiorowości bezrobotnych, przy czym największy odnotowano w PUP w: Siemiatyczach (o 4,9pp.), Sejnach (o 1,7pp.) i Wysokim Mazowieckiem (o 1,3pp.).

Rysunek 1. Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych w woj. podlaskim (w%) – stan w końcu 2017 r.

4. Bilans bezrobotnych powyżej 50 roku życia, aktywizacja zawodowa

W 2017 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 10982 bezrobotnych powyżej 50 roku życia, co stanowiło 17,9% napływu do bezrobocia ogółem (w 2016 r.- 17,5%), z tego po raz pierwszy zarejestrowało się 1017 osób (9,3% ogółu napływu w tej populacji), a po raz kolejny 9965 osób (tj. 90,7%).

W 2017 r. odnotowano zmniejszenie napływu do bezrobocia osób w omawianej grupie wiekowej o 5,6%. W tym samym czasie napływ bezrobotnych ogółem zmniejszył się o 7,5%.

Tabela 73. "Napływy" i "odpływy" bezrobotnych powyżej 50 roku życia w latach 2016-2017 (w okresie sprawozdawczym)

Wyszczególnienie	Bezrobotni powyżej 50 roku życia					
	2016		2017		zmiana(+/-)	
	liczba	%	liczba	%	w l.	w %
Bezrobotni nowo zarejestrowani "napływ", z tego rejestrujący się:	11630	100	10982	100	-648	-5,6
- po raz pierwszy	1139	9,8	1017	9,3	-122	-1,0
- po raz kolejny, w tym powracający do rejestracji:	10491	90,2	9965	90,7	-526	-4,5
- po pracach interwencyjnych	19	0,2	19	0,2	0	0,0
- po robotach publicznych	155	1,3	139	1,3	-16	-0,1
- po stażu	709	6,1	611	5,6	-98	-0,8
- po odbyciu przygotowania zawodowego dorosłych	2	0,02	1	0,01	-1	0,0
- po szkoleniu	103	0,9	54	0,5	-49	-0,4
- po pracach społecznie użytecznych	403	3,5	452	4,1	49	0,4
Bezrobotni wyrejestrowani „odpływ”, w tym z powodu:	12781	100,0	13469	100	688	5,9
☐ podjęcia pracy, z tego:	5634	44,1	5480	40,7	-154	-1,3
☐ pracy niesubsydiowanej	4388	34,3	4176	31,0	-212	-1,8
- w tym podjęcie działalności gospodarczej	216	1,7	271	2,0	55	0,5
- w tym pracy sezonowej	551	4,3	558	4,1	7	0,1
☐ pracy subsydiowanej, w tym:	1246	9,7	1304	9,7	58	0,5
- w ramach prac interwencyjnych	438	3,4	484	3,6	46	0,4
- w ramach robót publicznych	444	3,5	429	3,2	-15	-0,1
- z tytułu podjęcia działalności gospodarczej	95	0,7	59	0,4	-36	-0,3
- w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	136	1,1	130	1,0	-6	-0,1
- podjęcia pracy w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego pow.j 50 r.ż.	77	0,6	93	0,7	16	0,1
☐ rozpoczęcia szkolenia	102	0,8	54	0,4	-48	-0,4
☐ rozpoczęcia stażu	713	5,6	619	4,6	-94	-0,8
☐ rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych	1	0,01	1	0,0	0	0,0
☐ rozpoczęcia prac społecznie użytecznych	394	3,1	466	3,5	72	0,6
☐ skierowanie do agencji zatrudnienia w ramach zlecania działań aktywizacyjnych	367	2,9	293	2,2	-74	-0,6
☐ odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy, w tym w ramach PAI	167	1,3	346	2,6	179	1,5
☐ niepotwierdzenia gotowości do pracy	1692	13,2	1566	11,6	-126	-1,1
☐ dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	1009	7,9	919	6,8	-90	-0,8
☐ osiągnięcia wieku emerytalnego	519	4,1	1489	11,1	970	8,3
☐ nabycia praw emerytalnych lub rentowych	397	3,1	404	3,0	7	0,1
☐ nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego	847	6,6	676	5,0	-171	-1,5

Dane: Sprawozdanie MRPiPS-01 o rynku pracy za okres: I-XII 2016 i I-XII 2017 r., WUP w Białymstoku.

W 2017 roku z ewidencji bezrobotnych wyłączono 13469 osób powyżej 50 roku życia, tj. o 688 osób więcej niż w 2016 r. (większy odpływ o 5,9%, a więc większy niż wśród ogółu bezrobotnych, wśród których odpływy zmniejszyły się o 4,5%).

Najczęstszą przyczyną wyłączenia starszych bezrobotnych ze statystyki urzędów pracy były podjęcia pracy (40,7% odpływu tej subpopulacji) oraz niepotwierdzenie gotowości do pracy (11,6%) i osiągnięcie wieku emerytalnego (11,1%) W analizowanym okresie pracę podjęło 5480 osób w omawianej kategorii (i było to o 154 mniej niż 2016 r.). Pracę niesubsydiowaną podjęło 4176 osób (31,0% odpływu tej subpopulacji), a w ramach subsydiowanych miejsc pracy zatrudniono 1304 osoby (9,7% odpływu).

Wskaźnik płynności rynku pracy dla osób powyżej 50 roku życia, rozumiany jako stosunek liczby osób podejmujących pracę w 2017 r. do liczby osób nowo zarejestrowanych w tym czasie, wyniósł 49,9% (w 2016 r. – 48,4%). Dla porównania dla całej populacji bezrobotnych ten wskaźnik wyniósł 58,2%.

W znowelizowanej ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która weszła w życie 27 maja 2014 roku, w stosunku do osób bezrobotnych 50+, które z uwagi na specyficzny charakter problemów znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, wprowadzony został nowy instrument rynku - dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia. Dofinansowanie wynagrodzenia przysługuje przez okres 12 miesięcy w przypadku zatrudnienia bezrobotnego, który ukończył 50 lat, a nie ukończył 60, lub 24 miesięcy w przypadku zatrudnienia bezrobotnego, który ukończył 60 lat.² W 2017 r. z tej formy skorzystały 93 osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia (w 2016 r. -77).

W 2016 r. różnego rodzaju działaniami aktywizacyjnymi objęto 2737 bezrobotnych powyżej 50 roku życia, co stanowiło 15,5% wszystkich zaktywizowanych bezrobotnych (17644), tj.: prace interwencyjne, roboty publiczne, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, refundacje kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy, dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego powyżej 50 roku życia, szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace społecznie użyteczne, skierowania do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych i inne. W porównaniu do 2016 liczba zaktywizowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia zmniejszyła się o 86 osób, tj. o 3,0%.

Największym zainteresowaniem bezrobotnych w omawianej kategorii wiekowej cieszyły się staże, które w 2017 roku rozpoczęło 619 osób w wieku 50+ (4,6% odpływu osób 50+), prace interwencyjne, które rozpoczęły 484 osoby (3,6% odpływu osób 50+), a także prace społecznie użyteczne i roboty publiczne, które rozpoczęło odpowiednio: 466 i 429 osób (łącznie 6,7% odpływu osób 50+).

W ogólnej liczbie bezrobotnych, które rozpoczęły prace społeczne w 2017 roku udział osób powyżej 50 roku życia stanowił 47,8%. Znaczący był również odsetek tej grupy wiekowej wśród ogółu bezrobotnych podejmujących roboty publiczne (34,6%).

² art. 60d ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

5. Efektywność zatrudnieniowa osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w województwie podlaskim

Efektywność zatrudnieniowa poszczególnych form wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w urzędach pracy pozwala na określenie, jaki procent osób biorących udział w danej formie wsparcia podjął pracę w trakcie lub w okresie 3 miesięcy po zakończeniu uczestnictwa, tj. na ile dany instrument rynku pracy jest skuteczny w poprawie sytuacji osoby bezrobotnej lub poszukującej pracy.

Tabela 84 Efektywność poszczególnych form wsparcia bezrobotnych powyżej 50 roku życia w województwie podlaskim w 2017 roku

Forma wsparcia	Liczba bezrobotnych ogółem, które:		efektywność zatrudnieniowa ***	Liczba os. bezrobotnych 50+, które:		efektywność zatrudnieniowa ***
	zakończyły udział w formie wsparcia*	podjęły pracę**		zakończyły udział w formie wsparcia*	podjęły pracę**	
szkolenie	894	591	66,1	60	33	55,0
staż	5493	4878	88,8	591	523	88,5
przygotowanie zawodowe dorosłych	10	9	90,0	2	2	100,0
prace interwencyjne	1977	1876	94,9	436	401	92,0
roboty publiczne	1205	1106	91,8	439	397	90,4
prace społecznie użyteczne	911	234	25,7	440	103	23,4
dofinansowanie wynagrodzenia bezrobotnego pow. 50 r. ż	59	49	83,1	58	47	81,0
środki na działalność gospodarczą	1160	1013	87,3	78	69	88,5
refundacja kosztów zatrudnienia bezrobotnego	938	769	82,0	113	83	73,5
poradnictwo zawodowe indywidualne	5301	3710	70,0	842	550	65,3
szkolenie z zakresu umiejętności poszukiwania pracy	83	32	38,6	15	6	40,0
RAZEM	18031	14267	79,1	3074	2214	72,0

gdzie: * Liczba osób, które zakończyły uczestnictwo w programie, część osób rozpoczęła udział w poprzednim roku

** Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w trakcie lub w okresie 3 miesięcy od zakończenia uczestnictwa w programie/prowadziły działalność gospodarczą 3 miesiące po zakończeniu umowy

*** Efektywność (procentowy udział uczestników podejmujących pracę w liczbie kończących w programie)

W przypadku osób powyżej 50 roku życia, podobnie jak wśród ogółu bezrobotnych, najefektywniejszymi formami wsparcia w 2017 r. były:

- przygotowanie zawodowe dorosłych (bezrobotni ogółem – 90,0% uczestników uzyskało zatrudnienie; bezrobotni pow. 50 r. ż. – 100,0%),
- prace interwencyjne (bezrobotni ogółem – 94,9% uczestników uzyskało zatrudnienie; bezrobotni pow. 50 r. ż. – 92,0%),
- roboty publiczne (bezrobotni ogółem – 91,8% uczestników uzyskało zatrudnienie; bezrobotni pow. 50 r. ż. – 90,4%).

Najmniej efektywnymi formami aktywizacji, zarówno wśród osób powyżej 50 roku życia, jak i wśród ogółu bezrobotnych, okazały się prace społecznie użyteczne (bezrobotni ogółem - 25,7%; pow. 50 r. ż. – 23,4%) oraz szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy (bezrobotni ogółem – 38,6%; pow. 50 r. ż. – 40,0%), aczkolwiek w przypadku prac społecznie użytecznych należy mieć na uwadze, że służą one bardziej doraźnej poprawie sytuacji materialnej uczestników niż doprowadzeniu do stałego zatrudnienia, natomiast szkolenia

z zakresu umiejętności poszukiwania pracy mają charakter subsydiarny względem innych form aktywizacji osób bezrobotnych.

Porównując wskaźniki efektywności zatrudnieniowej wsparcia osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia do uzyskanych w poprzednim, 2016 roku, można zauważyć wyraźny wzrost ich ogólnej wartości (z 64,8% do 72,0%; tj. o 7,2pp.), przy czym największy wzrost nastąpił w przypadku „twardych” znaczących ilościowo form wsparcia takich, jak: dofinansowanie wynagrodzenia bezrobotnego pow. 50 r. ż. (z 61,4% do 81,0%; tj. o 19,6pp.), przyznanie środków na działalność gospodarczą (z 77,3% do 88,5%; tj. o 11,2pp.), prace społecznie użyteczne (z 12,6% do 23,4%; tj. o 10,8pp.) oraz w zakresie poradnictwa zawodowego (z 40,5% do 65,3%; tj. o 24,8pp.) i szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy (z 18,8% do 40,0%; tj. o 21,2pp.).

Opracowanie:

Aneta Niegierysz

Wydział Badań i Analiz

Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku

Aneks

Tabela 1 Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia w woj. podlaskim – stan w końcu grudnia 2017 r.

Grudzień 2016r.		Liczba bezrobotnych ogółem	%	Liczba bezrobotnych 50+	%	w tym kobiety 50+	%	% kobiet w liczbie bezrobotnych 50+ ogółem
		39997	100	11211 (28,0% ogółu bezr.)	100	3725	100	33,2
wg płci	kobiety	18861	47,2	3725	33,2	3725	100	33,2
	mężczyźni	21136	52,8	7486	66,8	-	-	-
	z prawem do zasiłku	4932	12,3	1676	14,9	669	18,0	39,9
	bez prawa do zasiłku	35065	87,7	9535	85,1	3056	82,0	32,1
wg miejsca zamieszkania	wieś	15041	37,6	3671	32,7	1018	27,3	27,7
	miasto	24956	62,4	7540	67,3	2707	72,7	35,9
wg wieku	50-54 lata	3636	9,1	3636	32,4	1581	42,4	43,5
	55-59 lat	4908	12,3	4908	43,8	2144	57,6	43,7
	60 lat i więcej	2667	6,7	2667	23,8	0	0,0	0,0
wg wykształcenia	wyższe	6015	15,0	577	5,1	241	6,5	41,8
	policealne i średnie zawodowe	9051	22,6	2359	21,0	1097	29,4	46,5
	średnie ogólnokształcące	4703	11,8	598	5,3	383	10,3	64,0
	zasadnicze zawodowe	9268	23,2	3696	33,0	949	25,5	25,7
	gimnazjalne i poniżej	10960	27,4	3981	35,5	1055	28,3	26,5
wg stażu pracy (lata)	do 1 roku	8363	20,9	946	8,4	299	8,0	31,6
	1-5	9276	23,2	1079	9,6	333	8,9	30,9
	5-10	5363	13,4	1379	12,3	483	13,0	35,0
	10-20	5394	13,5	2903	25,9	1114	29,9	38,4
	20-30	3323	8,3	2875	25,6	937	25,2	32,6
	30 lat i więcej	1283	3,2	1268	11,3	333	8,9	26,3
	bez stażu	6995	17,5	761	6,8	226	6,1	29,7
wg czasu pozostawania bez pracy (mies.)	do 1 mies.	3598	9,0	693	6,2	224	6,0	32,3
	1-3	6959	17,4	1472	13,1	522	14,0	35,5
	3-6	5601	14,0	1149	10,2	489	13,1	42,6
	6-12	5678	14,2	1457	13,0	484	13,0	33,2
	12-24	6403	16,0	1724	15,4	541	14,5	31,4
	pow. 24	11758	29,4	4716	42,1	1465	39,3	31,1
Długotrwale bezrobotni (def. ustawowa)		23784	59,5	8002	71,4	2532	68,0	31,6
Niepelnosprawni		2572	6,4	1431	12,8	472	12,7	33,0
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej		654	1,6	197	1,8	60	1,6	30,5

Dane: Załącznik 1 „Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy” do sprawozdania MRPIPS-01o rynku pracy za 2017 r., WUP w Białymstoku.